
Auca de les Degollades de Folgueroles

Una història del XIX que avui encara ens commou

1. ¿Del crim de les Degollades n'heu sentit mai a parlar?
El meu avi no debades ens el contava temps ha.
2. Deia que la seva mare havia sobreviscut sempre més amb una tara d'un crim que hi havia hagut.
3. Sis noies de Folgueroles quan tornaven una nit de pençar a Roda, bo i soles, van sentir de sobte un crit:
4. «No passeu, porteu la paga; la mare que us va parir!
Un pas més i amb eixa daga us esmicolaré aquí».
5. Qui deia això amb mala ganya era tot un destraler, l'amant de la Fussimanya, un tal Pere Masferrer,
6. que el 15 d'agost, a plaça, en plena festa major no va entomar la carbassa quan ella va dir que no.
7. Per això, a tota ultrança, aquell home vehement va planejar la venjança contra la noia innocent,
8. L'acompanyava un col·lega, en Sebastià Solà que disposat a fer brega a la «festa» es va apuntar.
9. Enmig d'empentes i coces en Masferrer rancorós va manar de dur les mosses en silenci al Sot del Cós.
10. i com si fossin dimonis del més terribles que hi ha per no deixar testimonis totes les van degollar.
11. Les van deixar esterrecades dessagnant-se amb el coll tort, cosides a punyalades, pensant-se que havien mort.
12. Josefa Pous, la més xica, quan semblava tot perdut es refeu de mica en mica i pogué demanar ajut.
13. Els veïns de pagesia hi varen anar corrents i van trobar que hi havia dos cossos que eren calents;
14. la Disorgas i la Serra, de 14 i de 13 anys, que ajagudes allà a terra respiraven entre planys.
15. I mortes, la Fussimanya que tenia al seu costat l'Àngels Disorgas, companya de 23 anys d'edat,
16. i no lluny la Pepa Sala, veïna del carrer Nou, que jeia com la cucala erta i coberta de rou.
17. En saber-se la notícia els dos assassins a peu tot fugint de la Justícia varen passar el Pirineu.
18. I en arribar a la Menera, un poblet del Vallespir, gràcies a una hostalera els van poder detenir.
19. Els gendarmes amb pistola els van dur fins a Ceret i l'endemà a la garjola de Perpinyà, al Castellet.
20. Després de tres mesos França concedí l'extradició. Els dos reus per la matança prou van demanar perdó,
21. però la justícia humana necessitava fer el cim amb un càstig com Déu mana i els varen fer pagar el crim.
22. Els van dur damunt d'un ase fins al peu d'un cadafal i allà al Cós, prop de la casa, varen expiar el seu mal.
23. I prenent el cas per mostra després de l'execució els van resar un parenostre i un clergue va fer un sermó.
24. Aquí tanco, amics, la història que ens contava pacient el meu avi fent memòria. La duc gravada a la ment.

Joan Vilamala, 2021,2022